

Πρακτική Ζωή:

Ο δομικός λίθος της ζωής, του πολιτισμού και της κοινότητας

Uma Ramani

Η προσέγγιση των ασκήσεων της καθημερινής ζωής από την Uma Ramani είναι φιλοσοφική και ανθρωπολογική, με την παραδοχή ότι «η ανθρώπινη ιστορία είναι η ιστορία της εξέλιξης των προσωπικών μας δραστηριοτήτων καθημερινής ζωής». Η προσαρμογή του ατόμου στη ζωή μέσω της καθημερινής δουλειάς για την οργάνωση του περιβάλλοντός του αποδίδει ένα νόημα στη μάθηση και στην καλή ζωή.

Ο όρος "πρακτική" αναφέρεται στην δραστηριότητα για την επίτευξη ενός στόχου, σε αυτό που εκδηλώνεται στη δράση. Η πρακτική ζωή, λοιπόν, είναι ζωή στη δράση, το έργο της ζωής. Αυτές οι ενέργειες είναι εκδήλωση των σκέψεών μας, μια έκφραση των συναισθημάτων μας μέσα από τις κινήσεις μας. Η πρακτική ζωή είναι η σκέψη που πραγματοποιείται.

Οι πρακτικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής μας συνδέουν με το περιβάλλον. Η Δρ. Μοντεσσόρι αναφερόταν στις κινήσεις μας ως ένα "σύστημα σχέσεων" - οι ενέργειες είναι το αποτέλεσμα της σχέσης μεταξύ των αισθητηριακών, νευρικών, μυϊκών και σκελετικών συστημάτων. Στη συνέχεια, οι ενέργειες είναι η διεπαφή μεταξύ του εσωτερικού εαυτού μας και του περιβάλλοντός μας. Αυτή η σχέση επιφέρει αλλαγές στο περιβάλλον και στον εαυτό μας. Η αντίληψή μας γίνεται πιο εκλεπτυσμένη και, στη συνέχεια, επηρεάζει τις ενέργειές μας. Όπως λέει η Δρ. Μοντεσσόρι, "Υπάρχει μια συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ του ατόμου και του περιβάλλοντός του. Η χρήση των πραγμάτων διαμορφώνει τον άνθρωπο και ο άνθρωπος διαμορφώνει τα πράγματα" (*Εκπαίδευση και Ειρήνη* 57).

Οι πρακτικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής:

- Διατηρούν τη ζωή,
- Δημιουργούν πολιτισμό και
- Οικοδομούν κοινότητες.

Διατήρηση Ζωής: Εκπλήρωση των Βασικών Αναγκών

Ο κ. Α.Μ. Τζούστεν (A.M. Joosten) ορίζει τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής ως εκείνες τις δραστηριότητες που αναπτύσσουμε για να καθιερώσουμε, να διατηρήσουμε και να αποκαταστήσουμε τις συνθήκες που είναι απαραίτητες για τη ζωή μας. Ο άνθρωπος ικανοποιεί τις βασικές του ανάγκες για τροφή, ένδυση, κατοικία, μεταφορά, προστασία, ομορφιά και πνευματικότητα μέσω της εργασίας. Τα ανθρώπινα όντα το κάνουν αυτό εδώ και χιλιετίες και

συνεχίζουν να το κάνουν μέχρι σήμερα. Χρησιμοποιούμε τους πόρους από το περιβάλλον μας και τη γνώση από τις εμπειρίες μας για να δημιουργήσουμε τις συνθήκες που απαιτούνται για την ικανοποίηση των αναγκών μας. Οι πόροι που είναι διαθέσιμοι στο περιβάλλον και η ικανότητά μας να τους χρησιμοποιήσουμε καθορίζουν τη μορφή των δραστηριοτήτων μας. Καθώς μαθαίνουμε συνεχώς από τις ενέργειές μας, το αποτέλεσμα είναι ότι δημιουργούμε συνεχώς νέους τρόπους εκπλήρωσης των βασικών μας αναγκών. Για παράδειγμα, δείτε πώς άλλαξε με την πάροδο του χρόνου η αλυσίδα εφοδιασμού μας με τρόφιμα ή πώς εξελίχθηκαν οι πηγές ενέργειας μέσα στους αιώνες. Η ανθρώπινη ιστορία είναι η ιστορία της εξέλιξης των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής μας.

Η φροντίδα του εαυτού μας, η φροντίδα του περιβάλλοντος και οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις σημαδεύουν την ημέρα μας από την πρώτη στιγμή του ξυπνήματος μέχρι να πάμε για ύπνο το βράδυ. Γεμίζουν τη ζωή μας με άνεση και φροντίδα, μια γεμάτη κοιλιά, καθαρό σώμα, ομορφιά και φιλία, αγάπη και γέλιο και δίνουν δομή και σκοπό στη ζωή μας.

Η Πολιτισμός ως Θησαυρός της Ανθρώπινης Γνώσης και Δραστηριότητας

Αυτές οι πρακτικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής γίνονται τότε ο πολιτισμός ενός λαού. Δημιουργούμε τελετές και πρακτικές για το πότε τρώμε, τι τρώμε και πώς τρώμε· τα ρούχα που φοράμε· συστήματα πεποιθήσεων· τρόπους αλληλεπίδρασης· εορτές· λατρείες· χορός· μουσική· και τέχνη. Αυτοί οι τρόποι δράσης γίνονται μέρος του συστήματος αξιών και του τύπου συμπεριφοράς ενός λαού. Επωφελούμαστε από τη γνώση που αποκτούμε από τις εμπειρίες μας και μεταδίδουμε αυτή τη γνώση από γενιά σε γενιά. Η επιστήμη, η ιστορία, η λογοτεχνία, η μουσική και η τέχνη είναι όλα αποτελέσματα της μάθησης μας από τις πρακτικές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής μας.

Η κοινότητα ως Αποτέλεσμα της Συνεργατικής Δραστηριότητας

Ως κοινωνικά οντά ενεργούμε σε σύμπραξη και συνεργασία με τους συνανθρώπους μας προκειμένου να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας. Χρειαζόμαστε τον δημοσιογράφο, τον ταχυδρόμο, τον αρτοποιό, τον ζαχαροπλάστη, τους ανθρώπους που παράγουν το φαγητό μας και την ηλεκτρική ενέργεια, το αέριο και το πετρέλαιο, τον μηχανικό, τον υδραυλικό, η λίστα είναι ατελείωτη. Εργαζόμαστε για να κερδίσουμε τη διαβίωσή μας και να συμβάλουμε στην κοινωνία· αθλούμαστε και διαβάζουμε βιβλία, πηγαίνουμε σε εστιατόρια και παρακολουθούμε θεατρικά έργα. Έτσι, οι πρακτικές δραστηριότητες της ζωής γίνονται η βάση της κοινότητας μας, και οι τρόποι με τους οποίους συμπράττουμε και συνεργαζόμαστε γίνονται μέρος του πολιτισμού μας. Διαμορφώνουμε κανόνες για να ρυθμίζουμε τις αλληλεπιδράσεις μας και δημιουργούμε νόμους για να τους επιβάλλουμε. Η κοινότητα είναι το αποτέλεσμα της αρμονίας της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Πρακτική Ζωή: Ο κεντρικός λίθος της Ζωής, της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, και της Κοινότητας

Ο κεντρικός λίθος είναι το βασικό στοιχείο υποστήριξης μιας αψίδας. Αυτή η πέτρα σε σχήμα σφήνας κλειδώνει όλα τα κομμάτια στη θέση τους και διατηρεί τη δομική ακεραιότητα της αψίδας. Ποιο είναι το κεντρικό στοιχείο υποστήριξης της ζωής μας; Είναι οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής: Χωρίς αυτές τις δραστηριότητες, δεν θα υπήρχε ζωή, πολιτισμός, και κοινότητα. Οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής είναι ο κεντρικός λίθος της ζωής, της πολιτιστικής κληρονομιάς, και της κοινότητας.

Οι αμέτρητες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής: Η φροντίδα του εαυτού, η φροντίδα του περιβάλλοντος, και οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις προσδιορίζουν την κάθε μέρα μας από την πρώτη στιγμή που ξυπνάμε μέχρι να πάμε για ύπνο το βράδυ. Γεμίζουν τη ζωή μας με άνεση και φροντίδα, μας χορταίνουν, διατηρούν το σώμα μας καθαρό, δημιουργούν ομορφιά και φιλία, αγάπη και γέλιο, και δίνουν δομή και σκοπό στη ζωή μας. Στηρίζουν τη ζωή, δημιουργούν κοινότητα, και σχηματίζουν τον ιστό του πολιτισμού μας.

Ο κεντρικός λίθος παίζει έναν πολύ λειτουργικό ρόλο στην υποστήριξη της αψίδας, αλλά αυτή η λειτουργικότητα επιτρέπει μεγάλη δημιουργικότητα και πολυπλοκότητα. Όπως εξίσου αποτελεσματικά, μέσω των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής, έχουν εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου σε πολυπλοκότητα ο πολιτισμός και η πολιτική κοινωνία και οι άνθρωποι έχουν συνειδητοποιήσει το δυναμικό τους σε όλες του τις διαστάσεις.

Τα Δύο Πρόσωπα των Πρακτικών Δραστηριοτήτων της Καθημερινής Ζωής: Λειτουργικό και Δημιουργικό-Κατασκευαστικό

Συνήθως επικεντρωνόμαστε στις λειτουργικές, χρηστικές πτυχές των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής, αλλά αυτές οι δραστηριότητες έχουν ένα δημιουργικό-κατασκευαστικό ρόλο στις ζωές μας ως ατόμων και ως ανθρώπινα είδη. Αυτά τα δύο πρόσωπα των δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής - το λειτουργικό και το δημιουργικό-κατασκευαστικό - είναι αλληλένδετα. Η λειτουργικότητα ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και την πολυπλοκότητα, η οποία, αντίστοιχα, βελτιώνει τη λειτουργία. Πέρα από το απλά χρηστικό, οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής συμβάλλουν:

- στην ανάπτυξη των ανθρώπων ως ατόμων και ως είδος,
- στην εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού και της κοινότητας και
- στην ανάπτυξη του περιβάλλοντός μας.

Κάθε δραστηριότητα της καθημερινής ζωής έχει, έτσι, σημασία όχι μόνο στο προσωπικό επίπεδο αλλά και στο κοινωνικό επίπεδο. Κάθε δραστηριότητα της καθημερινής ζωής έχει σημασία όχι μόνο για το ατομικό αλλά και για την κοινότητα.

Πέρα από την ικανοποίηση των βασικών μας αναγκών, ποιο ρόλο παίζουν οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής στις ζωές μας ως ατόμων; Αυτές οι δραστηριότητες τοποθετούν το ατομικό στη σχέση του με την ανθρώπινη κοινωνία. Αυτές οι δραστηριότητες υποστηρίζουν:

- τη συγκρότηση του εαυτού και
- την προσαρμογή του στον πολιτισμό και την κοινότητα.

Η συγκρότηση του εαυτού

Για να επιβιώσει, κάθε νεογέννητο πρέπει να ενταχθεί στην ανθρώπινη ιστορία. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει, κάθε ένας από εμάς, να γίνουμε μέρος αυτής της δραστηριότητας της ζωής. Για να το κάνουμε αυτό πρέπει να έχουμε την ικανότητα να ενεργούμε, και το νεογέννητο πρέπει να δημιουργήσει μέσα του αυτήν την ικανότητα να ενεργεί. Πώς το κάνει αυτό; Κάθε πράξη είναι η έκφραση μιας σκέψης ή ενός συναισθήματος, και μέσα από την προσπάθεια της θέλησης, αυτές οι σκέψεις εκδηλώνονται μέσα από τις κινήσεις. Η καθημερινή ζωή δεν θα ήταν δυνατή χωρίς σκέψη, θέληση και κινήσεις που λειτουργούν σε αρμονία. Προτού το νεογέννητο μπορέσει να ενεργήσει, πρέπει να οικοδομήσει τη σκέψη του, τη θέλησή του και τις κινήσεις του.

Από τη γέννησή του, το παιδί εσωτερικεύει την καθημερινή ζωή του περιβάλλοντός του και την καθιστά τη θεμέλιο της προσωπικότητάς του. Μέσω της λειτουργίας του απορροφητικού νου, το παιδί αφομοιώνει το περιβάλλον του, τα πρότυπα συμπεριφοράς του και τις αξίες της κοινότητας στην οποία γεννήθηκε. Πάνω σε αυτά βάζει τα θεμέλια του νου, της θέλησης, των κινήσεών του. Καθοδηγούμενο από την ανάγκη του να γίνει μέρος της ανθρώπινης ιστορίας, το νεογέννητο αρχίζει να ενεργεί στο περιβάλλον του. Στη διαδικασία αυτή, ο νους, η θέληση και οι κινήσεις του παιδιού ενισχύονται και αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξή του ως ατόμου. Η ευφυΐα και ο χαρακτήρας αναπτύσσονται μέσω της χρήσης των χεριών. Οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής γίνονται το μέσο για τη δημιουργία και την ανάπτυξη του εαυτού.

Προσαρμογή στον Πολιτισμό και την Κοινότητα

Αυτή η δημιουργία του εαυτού συμβαίνει στο πλαίσιο της κοινότητας στην οποία λειτουργεί κανείς. Οι τρόποι των ανθρώπων της κοινότητας γίνονται οι τρόποι του ατόμου και το παιδί γίνεται ένα άτομο της εποχής και του τόπου του. Καθώς το άτομο αναπτύσσεται, αρχίζει να ανακαλύπτει ότι οι ενέργειές του επηρεάζουν το περιβάλλον και την κοινότητά του και αρχίζουμε να διακρίνουμε την εμφάνιση του κοινωνικού εαυτού. Η δράση δεν είναι μόνο για την ικανοποίηση προσωπικών αναγκών, αλλά και για την εκπλήρωση μιας κοινωνικής λειτουργίας. Το άτομο γίνεται μέλος της κοινότητας όχι μόνο επειδή συμπεριφέρεται με αποδεκτούς τρόπους, αλλά κι επειδή συνεισφέρει σ' εκείνη την κοινότητα. Μέσω της καθημερινής ζωής το άτομο γίνεται μέλος μιας κοινότητας. Κι έτσι κάθε άτομο γίνεται μέρος της διαρκούς ανθρώπινης αφήγησης, του συνεχώς εξελισσόμενου κύκλου της καθημερινής ζωής: θέση, διατήρηση και αποκατάσταση των συνθηκών που είναι απαραίτητες για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών των ανθρώπων.

Οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής έχουν διαμορφώσει τον ανθρώπινο πολιτισμό μέσα στους αιώνες. Δουλεύοντας για τη βελτίωση της λειτουργικότητας αυτών των δραστηριοτήτων είναι που αποκτήσαμε γνώσεις και δεξιότητες: Εξελιχθήκαμε ως είδος. Ο πολιτισμός μας άλλαξε καθώς νέοι τρόποι εκτέλεσης των πραγμάτων έγιναν μέρος της καθημερινής μας ζωής.

Οι κοινότητές μας έγιναν πιο πολύπλοκες καθώς μάθαμε να συνεργαζόμαστε με όλο και πιο αποδοτικούς τρόπους για να καλύψουμε τις ανάγκες μας.

Η καθημερινή ζωή σήμερα μοιάζει πολύ διαφορετική από αυτή που ήταν πριν μία γενιά, έναν αιώνα, μια χιλιετηρίδα. Η γιαγιά μου ζούσε σε ένα μικρό χωριό στην Ινδία. Έπαιρνε το γάλα από τις αγελάδες στο πίσω μέρος του σπιτιού της, καλλιεργούσε τα δικά της λαχανικά και περιοδικά πήγαινε στην πλησιέστερη πόλη για ψώνια. Η μητέρα μου πήγε σε μια μεγάλη πόλη ως νεαρή νύφη και το γάλα της το έφερνε ο γαλακτοπώλης, αγόραζε τα τοπικά καλλιεργημένα λαχανικά από τον παραγωγό που τα έφερνε στην αγορά και είχε άμεση πρόσβαση σε καταστήματα που είχαν εμπορεύματα από όλη τη χώρα. Εγώ ζω χιλιάδες μίλια μακριά από τον τόπο όπου γεννήθηκα, παίρνω γάλα και προϊόντα που καλλιεργούνται σε άλλη ήπειρο από ένα μεγάλο σούπερ μάρκετ, και με ένα κλικ στον υπολογιστή μου μπορώ να αγοράσω αγαθά από την άλλη άκρη του κόσμου. Χάρη στην εξέλιξη των μεταφορών και των επικοινωνιών είμαι πολύ πιο εξαρτημένη από μια παγκόσμια κοινότητα εργαζομένων και παραγωγών από ό,τι ήταν η μητέρα μου και η γιαγιά μου. Οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής αποτυπώνουν την ιστορία της εξέλιξής μας ως ατόμων και ως ανθρώπων κι αυτές οι καθημερινές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής είναι η ανθρώπινη ιστορία.

Η δημιουργικό-κατασκευαστική πτυχή της καθημερινής ζωής μας είναι επίσης εμφανής στο περιβάλλον μας που αλλάζει. Καθώς οι τρόποι και οι μέθοδοι της πρακτικής ζωής έχουν εξελιχθεί, το περιβάλλον μας έχει αλλάξει και αντανακλά την ικανότητά μας να προσαρμοστούμε στο περιβάλλον για να ικανοποιούμε τις ανάγκες μας. Η φύση όπως τη γνωρίζουμε σήμερα είναι το προϊόν των πρακτικών δραστηριοτήτων πολλών ανθρώπινων γενεών.

Η Καθημερινή Ζωή στις σχολικές τάξεις μας

Μέσα από την καθημερινή ζωή οι άνθρωποι βρίσκουν τη θέση τους στην ανθρώπινη ιστορία. Οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής μας δίνουν προσανατολισμό, ταυτότητα και αίσθηση του ανήκειν. Προσδίδουν σκοπό και δημιουργούν ένα πλαίσιο στις ζωές μας ως ατόμων. Η εκπαίδευση που είναι προετοιμασία για τη ζωή είναι άνευ νοήματος χωρίς το πλαίσιο της καθημερινής ζωής. Είναι αυτό που συναρθρώνει και συσχετίζει τα διάφορα μέρη σε ένα όλο πλήρες νοήματος.

Όταν μιλάμε για την πρακτική ζωή της καθημερινότητας, η Δρ. Μοντεσσόρι δεν αναφέρεται σ' αυτήν ως σύνολο δραστηριοτήτων. Ήταν πολύ προσεκτική στη χρήση του όρου *ασκήσεις* της καθημερινής ζωής όταν έγραφε για τις καθημερινές δραστηριότητες στο Σπίτι των Παιδιών. Το ουσιαστικό εδώ είναι οι ασκήσεις. Είδη την πρακτική ζωή της καθημερινότητας ως μέσο για την ανάπτυξη του ατόμου και γι' αυτό αναφέρεται σ' αυτήν ως ασκήσεις της καθημερινής ζωής. Όταν αποφασίζουμε να μη χρησιμοποιούμε το ουσιαστικό *ασκήσεις* και αναφερόμαστε σε αυτές τις δραστηριότητες ως

Το περιβάλλον μας αντανακλά τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων της πρακτικής ζωής μας. Η φύση όπως την ξέρουμε σήμερα είναι προϊόν πρακτικών δραστηριοτήτων ζωής γενεών ανθρώπινων όντων.

καθημερινή ζωή, χάνουμε τον ουσιαστικό σκοπό αυτών των δραστηριοτήτων στην αίθουσα της σχολικής τάξης.

Η Δρ. Μοντεσσόρι δεν έβλεπε τις ασκήσεις της καθημερινής ζωής στο Σπίτι των Παιδιών ως μια ομάδα δραστηριοτήτων, όπου τα παιδιά θα μάθαιναν να χρησιμοποιούν κουτάλι, να γεμίζουν τα ποτήρια νερό, να ντύνονται και να ξεντύνονται, ή να πλένουν το τραπέζι. Αυτά, για εκείνη, ήταν μόνο το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τις πραγματικές δραστηριότητες, οι οποίες θα εκτελούνταν στο πλαίσιο της καθημερινής ζωής στην κοινότητα. Για εκείνη, εδώ ήταν που βρίσκονταν η καρδιά των δραστηριοτήτων: Εδώ οι δραστηριότητες πραγματικά εξελίσσονταν σε ασκήσεις για την ανάπτυξη ολόκληρου του παιδιού.

Ένα λεπτό σημείο συνήθως πολύ λίγο κατανοημένο είναι η διάκριση μεταξύ του να διδάσκεις πώς θα πρέπει κάποιος να ενεργεί - αφήνοντας ελεύθερη, ωστόσο, την πρακτική εφαρμογή του - και του άλλου σχεδίου (που γίνεται με άλλες μεθόδους) του να καθοδηγείς το παιδί σε κάθε του ενέργεια και να επιβάλλεις τη δύναμη και τη θέληση του ενήλικα στο παιδί...

Πρέπει να διδάσκουμε τα πάντα, πρέπει να συνδέουμε τα πάντα με τη ζωή, αλλά δεν πρέπει να καταπνίγουμε, καθορίζοντας οι ίδιοι μία προς μία, τις ενέργειες που τα παιδιά έχουν μάθει να εκτελούν και να τις υιοθετούν στην καθημερινή ζωή. Αυτή η αντιστοίχιση των κατάλληλων ενεργειών στην καθημερινή ζωή τους είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα που πρέπει να κάνει το παιδί μόνο του.

Αυτό σημαίνει ότι τα διάφορα πράγματα που το παιδί έχει μάθει τέλεια πρέπει να χρησιμοποιηθούν και να εφαρμοστούν σωστά στις ποικίλες στιγμές και περιστάσεις της ζωής. Είναι το παιδί που αποφασίζει. Αυτή η εφαρμογή είναι το έργο της κατανόησής του, η άσκηση της δικής του ευθύνης. Μ' αυτόν τον τρόπο το παιδί απαλλάσσεται από τους μεγαλύτερους κινδύνους, εκείνους του να αναθέτει στον ενήλικα την ευθύνη για τις πράξεις του, καταδικάζοντας έτσι τη δική του ευφυΐα στην αδράνεια.

Η νέα εκπαίδευση αποτελείται, όχι μόνο από την παροχή των μέσων ανάπτυξης ξεχωριστών ενεργειών, αλλά και από την ελευθερία του παιδιού να τα χρησιμοποιήσει. (Η Ανακάλυψη του Παιδιού 159-160)

Είτε στο Νηπιαγωγείο, το Σπίτι των Παιδιών, είτε στο Δημοτικό σχολείο ή στην εφηβική κοινότητα, οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής είναι αυτές που δίνουν σκοπό και νόημα σ' όλη τη μάθηση. Γιατί μαθαίνουμε εκτός από το να γίνουμε μέρος της ανθρώπινης ιστορίας; Καθώς εκπαιδεύουμε τα παιδιά για τη ζωή, πρέπει να καταστήσουμε τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής τον κεντρικό λίθο των τάξεων μας: Αυτές θα παρέχουν το πλαίσιο για δράση, όπου τα παιδιά μπορούν να ασκούν και να τελειοποιούν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη προετοιμασίας του περιβάλλοντός μας, όχι μόνο για την υποστήριξη της ανάπτυξης συγκεκριμένων ενεργειών και γνώσεων, αλλά και για την παροχή ευκαιριών στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους στο πλαίσιο της καθημερινής ζωής της κοινότητας - μια κοινότητα που πρέπει να διευρυνθεί για να συμβαδίσει με τις

αναπτυσσόμενες ικανότητες του παιδιού. Από την οικογένεια στην κοινότητα, στο κοσμικό όλο, η σφαίρα της δράσης μεγαλώνει καθώς εξελίσσονται οι ικανότητες του παιδιού.

...μία αρχή θα παραμείνει αμετάβλητη κατά τη διάρκεια όλων αυτών των σταδίων: το παιδί πρέπει να εφοδιάζεται κάθε στιγμή με τα μέσα που χρειάζεται για να δράσει και να αποκτήσει εμπειρία. Η ζωή του ως κοινωνικό ον θα εξελιχθεί στα χρόνια της διαμόρφωσης και θα γίνεται όλο και πιο περίπλοκη καθώς μεγαλώνει. (Εκπαίδευση και Ειρήνη 56)

Βιβλιογραφικές αναφορές

Joosten, A.M. *The Exercises of Practical Life*. Mumbai: Indian Montessori Training Courses, 1968.

Montessori, Maria. *Education and Peace*. 1949. Oxford: Clío, 1992.

Montessori, Maria. *The Discovery of the Child*. 1948. Thiruvanniyur, India: Kalakshetra, 1966.

Για την συγγραφέα

Η Ούμα Ραμάνι (Uma Ramani) είναι εκπαιδύτρια της AMI (πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και κατέχει διπλώματα της AMI τόσο στα επίπεδα της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και μεταπτυχιακό δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο Cornell. Εργάστηκε ως σύμβουλος στις Πρωτοβάθμιες Σχολικές Πρωτοβουλίες των Δημόσιων Μοντεσσοριανών Σχολείων του Χάρτφορντ και συνεργάστηκε με δάσκαλους, διευθυντές σχολείων και γονείς για να βοηθήσει στην υιοθέτηση αυθεντικών Μοντεσσοριανών στα προγράμματα των Δημόσιων Μοντεσσοριανών Σχολείων. Συνεχίζει να εργάζεται για την προώθηση της μοντεσσοριανής εκπαίδευσης στην Ινδία. Αυτή η ομιλία παρουσιάστηκε στο συνέδριο της NAMTA (North American Montessori Teachers Association) με τίτλο "Ολιστική Καθημερινή Ζωή στο Σχολείο: Μια Ολοκληρωμένη Αντίληψη της Κοινότητας, της Νοημοσύνης και του Χεριού", στο Ντάλας, Τέξας, 17-20 Ιανουαρίου 2013. Δημοσιεύτηκε στο τεύχος 38 (no 2) του Περιοδικού της NAMTA.

Το άρθρο μεταφράστηκε και δημοσιεύεται εδώ με την άδεια της συγγραφέως.

Μετάφραση: Δημήτρης Χασάπης